

Kunnskapsdepartementet
v/ Avdeling for analyse, internasjonalisering og kompetansepolitikk

Deres ref: 201100248-/JSL Vår ref: 2011/55-1

Dato: 28.04.2011

Høringsuttalelse – Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring

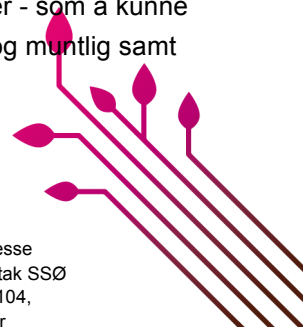
Nasjonalt senter for IKT i utdanningen vil med dette gi innspill til Kunnskapsdepartementets høring om Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (heretter forkortet NKR). Senteret begrenser sin uttalelse til forhold vi anser å ligge innenfor rammene av vårt mandat.

I Generelle merknader

Den teknologiske utviklingen medfører at vi må beherske bruk av ulike digitale verktøy i både læringssituasjoner, yrkesutøvelse, samfunnsdeltakelse og hverdagslige gjøremål. Kompetanse i bruk av teknologiske verktøy er også blitt en sentral premisse for samfunnsutvikling. Det å vite om, beherske og nyttiggjøre seg av teknologi for å lære er av største viktighet for utvikling av samfunnets generelle kunnskaps- og kompetansenivå. Dette er også løftet frem internasjonalt (eksempelvis i EU-kommisjonens rapport **Key competences for lifelong learning a European reference framework**¹)

I 2006 ble det å bruke digitale verktøy definert som en av fem grunnleggende ferdigheter, og det er gjennom læreplaner uttrykt konkrete læringsmål for ulike digitale ferdigheter. Denne såkalt femte grunnleggende ferdigheten er i læreplanverket spesifisert gjennom flere ulike innfallsvinkler. Den er omtalt i beskrivelsene til hvordan de grunnleggende ferdighetene i fag skal oppfattes. I disse beskrivelsene ligger det etter vår mening klare føringer om å forstå den femte grunnleggende ferdighet som en kompetanseform med flere dimensjoner. Spesifiseringer av den femte grunnleggende ferdighet er også plassert i kompetansemålene for fagene. I kompetansemålene veksler beskrivelsene mellom å vise hvordan bruk av digitale verktøy skal brukes i fagene (ferdigheter) og om hva elevene er forventet å kunne om verktøyene i seg selv (kunnskap). Dette gjør at behandlingen av bruk av digitale verktøy som grunnleggende ferdighet ut fra K06 har vært flertydig. Senter for IKT i utdanningen ser imidlertid at oppdelingen av NKR i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse bedre vil kunne dekke de elementer som allerede er tilknyttet grunnleggende digitale ferdigheter i K06. Videre ser vi at NKR har potensiale for å tydeliggjøre at grunnleggende ferdigheter innebærer mer enn tekniske basisferdigheter - som å kunne de grunnleggende regneartene, tolke tegn og bokstaver og kunne uttrykke seg skriftlig og muntlig samt

¹ <http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/basicframe.pdf>

basisferdigheter i bruk av digitale verktøy. Vi mener imidlertid at krav til grunnleggende ferdigheter i bruk av digitale verktøy (uttrykt gjennom kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse) *ikke* reflekteres på en helhetlig måte i utkastet til NKR, og dermed bidrar til å gjøre begrepet ytterligere utydelig.

Hensikten med de grunnleggende ferdighetene er at disse skal utvikles gjennom arbeid på alle nivåer i alle fag gjennom hele det 13-årige utdanningsløpet, noe som i utkastet til NKR vil omfatte nivå 1-3. I dette ligger det en klar progresjonstanke, også i forhold til bruk av digitale verktøy. Som preliminære innspill til arbeidet med rammeverk for grunnleggende ferdigheter har vist, bør plandokumenter oppdateres med en *tydelig og spesifisert progresjon* for hvordan barn skal lære om og med digitale verktøy. Dette understøttes også av funn fra evalueringen av K06². Vi ser det derfor som naturlig at grunnleggende digitale ferdigheter kommer til syne i ulike læringsutbyttebeskrivelser i NKR på samme måte som for de fire andre grunnleggende ferdighetene. Bruk av digitale verktøy som grunnleggende ferdighet vil innebære elementer som praktisk bruk av pc og programvare, ferdigheter i bruk av bestemte verktøy, digital dømmekraft, kunne søke etter, vurdere og behandle informasjon (bl.a. tekst, tabeller, diagrammer, tall, bilder, filmer), digital produksjon, digital kommunikasjon, grunnleggende sjangerforståelse og kildekritikk.

III. Læringsutbyttebeskrivelser og nivåbeskrivelser

4. Progresjon og sammenheng mellom nivåbeskrivelsene

Senter for IKT i utdanningen mener at læringsutbyttebeskrivelsene bare delvis fanger opp de elementer som ligger i bruk av digitale verktøy som grunnleggende ferdighet på ulike nivå i kvalifikasjonsrammeverket. Vi ser dette som uheldig, da dette kan bidra til å skape uklarhet rundt hvilke krav som settes til progresjon. Vi etterlyser også en helhetlig progresjonsbeskrivelse for *alle* de fem grunnleggende ferdighetene i NKR.

Vi anser noen av elementene av digitale ferdigheter til være dekket under ulike læringsutbyttebeskrivelser, men flere typer læringsutbyttebeskrivelser ville også etter vår mening ha vært tjent med en klarere kobling til digitale ferdigheter. En spesifikk grunn til dette er at den femte grunnleggende ferdigheten ikke "naturlig" er knyttet til ett eller flere fag i barneskolen. Grunnleggende lese- og skriveopplæring er for eksempel "naturlig" plassert i norskfaget i barneskolen. Med bakgrunn i dette mener vi formuleringene bør gjennomgås, slik at elementer knyttet til bruk av digitale verktøy som grunnleggende ferdighet fanges opp. (Jf redegjørelse i punkt I Generelle merknader).

Senter for IKT i utdanningen har følgende kommentarer og endringsforslag til enkelte læringsutbyttebeskrivelser:

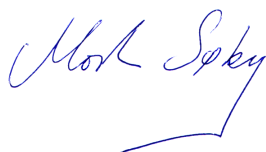
1. **Generell kompetanse, nivå 1**; Senteret forslår at det legges til et nytt punkt; "*Kan forholde seg kritisk til og anvende alminnelige digitale medier og verktøy til å uttrykke seg, kommunisere og for å løse praktiske oppgaver*".
2. **Ferdigheter, om grunnleggende ferdigheter, nivå 2 og 3a**: Her blir det presisert at man skal kunne uttrykke seg "*muntlig og skriftlig*". Dette kan oppfattes som en ekskludering av digitale uttrykksformer, blant annet det å kunne uttrykke seg multimedialt. Det å beherske bruk av ulike sjangre er også utelatt. Vi foreslår at det sees på formuleringene her slik at det blir konsistens i

² Ottesen, E. and J. Møller (2010). Underveis, men i svært ulikt tempo: et blikk inn i ti skoler etter tre år med Kunnskapsløftet. Delrapport 3 Underveisanalyse av Kunnskapsløftet som styringsform. Oslo, NIFU STEP.

beskrivelsene for alle nivå, enten gjennom ytterligere presisering eller ved en forenkling av formuleringen.

3. **Kunnskap, begrepet fakta:** Det er under to beskrivelser benyttet ordet "fakta". Senter for IKT i utdanningen mener at det med den tilgjengelighet av informasjon vi har i dag blir det stadig viktigere å kunne skille kvalitetssikret informasjon fra annen. I utgangspunktet mener vi derfor begrepet "fakta" generelt bør unngås. Punktet "*har kunnskap om hvordan fakta innhentes, dokumenteres og anvendes*" bør omskrives til "*har kunnskap om kildekritikk og om hvordan informasjon innhentes, dokumenteres, vurderes og anvendes*".
4. **Ferdigheter, om teknologiske verktøy, alle nivå;** Det er kun på nivå 3a at man uttrykker behov for å kunne "*anvende relevant teknologi*", og vi tolker det derfor dithen at dette sikter til teknologi (og ikke utelukkende datateknologi) utviklet for ulike yrkesrelaterte oppgaver. Det bør i så fall omskrives til "*anvende fag-/yrkesrelevante teknologiske verktøy*". Senteret anbefaler imidlertid at punktet suppleres, eventuelt erstattes, med en lignende læringsutbyttebeskrivelse på nivå 1; "*kan anvende relevant teknologi for å utføre faglige og hverdagslige oppgaver*". Denne vil da gjelde på alle nivå og for begge utdanningsløp, med en implisitt progresjon i kompleksitet.
5. **Generelle ferdigheter, om digital dømmekraft³, nivå 1:** Jf punkt 1 og 4 bør det i generelle ferdigheter være et nytt punkt som omhandler sentrale sider av digital dømmekraft. Senter for IKT i utdanningen foreslår her et nytt punkt: "*kan vurdere pålitelighet av ulike typer kilder og reflektere over egen deltakelse på internett*".

Med vennlig hilsen
Senter for IKT i Utdanning

Morten Søby
Avdelingsdirektør

Lene Karin Wiberg /sign/
Seniorrådgiver

³ Digital dømmekraft innebærer kompetanse i og kunnskap om personvern, opphavsrett, kildekritikk og etiske utfordringer ved bruk av digitale medier.